

T.C
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ
AYDIN TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE
OTELCİLİK YÜKSEK OKULU ile
KUŞADASI BELEDİYESİ

I. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

16-18 KASIM 1990

BİLDİRİLER

KUŞADASI, 1990

Yrd. Doç. Dr. Ömür (Timurcanday) ÖZMEN	119
Dr. İlhan BÖLÜKOĞLU	
" Konaklama Sektöründe Yöneticilerin Başarılarını Etkileyen Faktörler "	
Arş. Gör. Ali AKDEMİR	
Arş. Gör. Şerafettin SEVİM	135
" Turizmi Geliştirmede İşgören Politikalarının Rolü "	
Arş. Gör. Hacer HARLAK	
" Turistik İşletme Personelinin Turistlere İlişkin Algıları "	151
Arş. Gör. Fatma KÜSKÜ	
" Otel İşletmelerinde Yönetim Fonksiyonlarından Kaynaklanan Sorunlar "	162
IV. OTURUM	TÜRK TURİZMİNDE ÇEVRE SORUNLARI
	171
M. Zekai BAYER	
" ECO-Turizm "	172
Yrd. Doç.Dr. Rafet EVYAPAN	
" Türk Turizminin Çevre Sorunları "	177
Yrd. Doç. Dr. Zerrin TOPRAK	
" Kıyı Yerleşmelerinde Turizm Faaliyetleri ve Çevre Değerleri "	190
Dr. Mehmet GÜRDAL	
" Türkiye' nin Turizm-Çevre İlişkileri ve Çözüm Yolları "	198
Arş. Gör. Faik KÜÇÜKTÖPUZLU	
" Turistik Faaliyetlerin Turizm Alanındaki Ekolojik Yapıya Etkileri "	204
Doç. Dr. Sümer GÜLEZ	
" 2634 Sayılı Teşvik Kanunu Ve Çevre Koruma "	212
Yrd. Doç. Dr. Nural GÜNDÜZALP	
" Turizm Olgusu Ve Tarihsel Çevre Değerleri Arasında İletişim "	218
V. OTURUM	TÜRK TURİZMİNİN GENEL SORUNLARI
	220
Prof. Dr. Rauf ARIKAN	221
" Avrupa Topluluğundaki Gelişmeler ve Türk Turizmi "	
Doç.Dr. Ahmet ULU	229
" Turizm İşletmelerinde Uniform Muhasebe Sisteminin Gereği "	
Dr. Burç ÜLENGİN	235
" Gelen Turist Sayısı Tahmin Modeli "	
Arş. Gör. Suat KÜÇÜKÇİFTÇİ	241
" Yerli ve Yabancı Turistlerin Konaklama, Geceleme ve Ortalama Kalış Süreleri ile Tesislerin Doluluk Oranlarının İller İtibariyle Karşılaştırılması "	

TURİZM OLGUSU VE TARİHSEL ÇEVRE DEĞERLERİ ARASINDA ETKİLEŞİM

Yrd. Doç. Dr. Nural GÜNDÜZALP
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Trabzon Meslek Yüksekokulu
İktisadi ve İdari Programlar Bölümü

Bir yörenin turizm alanında günümüzdeki konuma gelmesinin birincil etmeni, kuşkusuz orada var olan tarihi zenginlikler ve kültürel mirastır. Kültürel miras denince, küçük bir silindir mühür, tablet parçasından bir heykele ve giderek yapı ve kent ölçeğine kadar değişen insan elinden çıkmış olan her türlü maddi ve hatta gelenek-görenek örf ve adetler gibi manevi değerler devreye girer. Burada özellikle üzerinde durmak istediğim turizm olgusunda çok önemli rol oynayan yapı ve yapı topluluklarından oluşan mimari mirastır.

Arkeolojik araştırmalar ve bilimsel yöntemlerle yapılan tarihlemeler, Anadolu topraklarının yerleşik düzende onbirbin yıldır süregelen toplumsal yaşamlara sahne olduğunu, en açık belgeler olan mimari kalıntıları ile ortaya koymuştur.

Önce Çatalhöyük (Konya), bir süre sonra Çayönü (Diyarbakır) gibi mevkilerde kazılarla gün ışığına çıkarılan ilk yerleşmelerin Anadolu topraklarında yer alması bir rastlantı değildir. Eski dünya kıtaları arasında çok özel bir coğrafi konuma ve yaşamaya elverişli fiziki koşullara sahip olması Anadolu' nun ilk yerleşmelerden beri sürekli olarak iskan edilmesi sonucunu doğurmuştur. Bu durum Anadolu'yu tüm dünya ülkeleri arasında ayrıcalıklı bir konuma getirmektedir. Araştırmalar sürdürülmektedir ve kabul edilen tarım etkinliğinin başlatılmasıyla, insanoğlunun tüketici olmaktan çıkıp üretken ekonomiye geçmesi, toprağa yerleşmek ve mimarlık gibi olguları da sebep-sonuç ilişkileri içinde beraberinde getirmiş olur. Böylece neolitik çağda başlayan ilk toprağa yerleşmeleri, tarihin çeşitli dönemlerinde göçler yoluyla Anadolu'ya gelen toplumun yerleşmesi izlemiştir. Bu topraklarda yaratılan yüksek düzeyde uygarlıklar, tüm verileri ile zengin bir kültür mirası halinde bize intikal etmiştir. Sahibi olduğumuz bu tarihi zenginlikleri araştırmak, ortaya koymak nesnelerin gerisinde yatan mentaliteyi anlamak çabası yanında onları korumak ve sağlıklı biçimde gelecek nesillere de aktarmanın sorumluluğunu taşıyoruz. Ayrıca tarihi eserleri iç ve dış turizmde devreye sokarak tüm insanlığın görüş ve değer yargısına açmanın da bilinci içindeyiz. Tarihi eserler, Türkiye turizminin başlıca kaynağıdır. Turistik yoğunluğun ülkemizin güney ve batı kesimlerinde, diğerlerinden daha fazla olmasının nedeni sadece güneş ve deniz değildir, aynı zamanda bu bölgelerde birçok antik kent kalıntısının kazılarla ortaya çıkarılmış olması, tarihi-kültürel zenginliklerin gözler önüne sergilenmesi turizm için çekici olmaktadır.

Ancak tarihi yapıları, eski kent merkezlerini, ören yerlerini turizm için devreye koyarken, kullanırken çok dikkatli davranmak zorundayız. Çünkü yitirilmesi durumunda bir daha geri gelmeyecektir. Bireysel turizm etkinliklerinin kitle turizmine dönüştüğü çağdaş turizm anlayışında, bir turizm sezonunda günde binlerce kişi tarafından ziyaret edilen tarihi eserler, gürültü, titreşim, ısı değişimi, kirlilik gibi çeşitli nedenlerle olumsuz yönde etilenebilmektedir. Bu etkiler ise eseri yıpratmakta, ömrünü kısaltmakta ve hatta yitirilmesine yol açmaktadır. Bu tür olumsuz etkileri yok edecek önlemler alınmadan tarihi yapıları turizme açmak, yarar değil zarar verici olacaktır. Daha fazla gecikmeden oluşturulacak koruma-kullanma önlemlerinin bilinçten-eyleme geçirilmesi için başlıca koşullardan birisi ekonomik destektir.

Turizm kısa zamanda iyi girdi sağlayıcı özelliği nedeniyle, günümüzün özellikle

kalkınmakta olan ülkelerince benimsenmiş bacasız bir sanayidir. Bu noktadan hareket ederek, ülkemizde Turizm için önemli bir kaynak olan mimari mirası iç ve dış turizmde kullanıma açmak ve değerlendirmek üzere; öncelikle o eserlerin ortaya çıkarılması, restorasyonunun yapılması, özgün veya yeni işlevler verilerek kullanıma veya sergilenmeye açılması için gereken mali kaynağın hiç olmazsa bir kısmının turizm girdilerinden temini yoluna gidilmelidir. Olaya böyle bir açıdan bakarak oluşturulacak politikalar ve yasal düzenlemelerin, turizm olgusu ile mimari miras arasında sebep-sonuç iletişimi içinde; insanlık için geçmiş kültürleri görme, tanıma ve yaşama-geçmişe ait olan o çok değerli eserler için yok oluşun önlenmesi ve gelecek nesillere sağlıklı bir biçimde aktarılması döngüsü sağlanmış olacaktır. Başka sözlerle tarihi eser; turizm için önemli bir kullanım kaynağı-turizm ise; turizm girdilerinden kanalize edilebilecek mali payı ile tarihi eserler için önemli bir koruma kaynağı olabilir.

Kongrenin ilk oturumunda, Aydın ve çevresindeki antik kentlere, geleneksel yaşama ait kültür mirasımızı sergileyen filmi adeta nefesimiz kesilircesine zevkle seyrettik. Antik çağda Tralles' in de Afrodiasias gibi bir yontu merkezi olduğunu yazılı kaynaklardan biliyoruz. Neden daha çok araştırılmasın ve daha nice eserler gün ışığına çıkarılmasın, ülkemizde bu tür çalışmaları yapacak yeterli sayıda bilim adamı potansiyeli var fakat maalesef mali potansiyel kısıtlı. Neden hergün üçer-beşer yok olup giden o güzelim eski Türk evlerini hala koruyamıyoruz. Kaynaksız koruma bilinci yeterli olamıyor. Tescillemeler, karşılığını alamayan eski eser sahibi vatandaş için çoğu zaman bir kabus oluyor.